

KAHEKÜMNE NELJAS PÜHAPÄEV PÄRAST NELIPÜHA AD 2023

Lk 12:4–7 (Jr 29:4–7; 1Tm 2:1–4)

4 Teile aga, oma sõpradele, ma ütlen: Ärge kartke neid, kes ihu tapavad ja pärast seda ei saa midagi rohkemat teha!

5 Ma näitan teile, keda teil tuleb karta: kartke Teda, kellel on meelevald pärast tapmist heita põrgusse! Jah, ma ütlen teile, Teda kartke!

6 Eks müüda viis varblast kahe veeringu eest? Ja ükski neist ei ole unustatud Jumala ees.

7 Isegi teie juuksekarvad on kõik ära loetud. Ärge kartke, te olete enam väärt kui hulk varblasi!

Ma ütlen aga teile, oma sõpradele, et te ei peaks olema ära hirmutatud nende poolt, kes tapavad ära ihu ja pärast seda pole neil teha midagi rohkemat. Ma sean teie silme ette, kelle ees te peaksite hirmul olema: olge hirmul selle ees, kellel pärast tapmist on meelevald heita põrgusse. Tõesti, ma ütlen teile: olge hirmul Tema ees! Eks müüda viis värvukest paari penni eest ja üksainuski neist pole Jumala palge ees unarusse jäetud. Ent juuksekarvadki teie peas on kõik nummerdatud – ärge siis kartke, te olete rohkem väärt kui palju värvukesti.

Sissejuhatus

Kiriku pärimuse järgi on kolmanda evangeeliumi autoriks arst Luukas, kes oli sündinud Antiookias paganlike vanemate lapsena¹. Kuigi vahel on arvatud, et Luukas võis juba varasemalt kuuluda Jeesuse laiemasse õpilasteringi (nn seitsmekümne hulka), on kirikuisad valdavalt veendunud, et temast sai kristlane Pauluse kuulutustöö tulemusena, kelle saatja Luukas tema teisel ja kolmandal misjonireisil oli, jäädes Pauluse juure ka tema vangipõlvepäevil.

Luuka evangeeliumi 21. peatükk toob ära Jeesuse ettekuulutuse Jeruusalemma hävitamise kohta, kuid ei maini selle ettekuulutuse täitumist, seega on tõenäoline, et evangeelium on kirjutatud enne aastat 70. Ning kuna evangeeliumi järg, Apostlite tegude raamat, lõpeb kirjeldusega Pauluse jõudmisest Rooma, kus apostel viibis [vähemalt] kaks aastat enne oma märtrisurma aastal 64, tundub üsna tõenäoline, et evangeelium on valminud hiljemalt 60. aastate esimesel poolel.

Olles ise endine paganausuline, väljendab Luukas oma evangeeliumis kindlat veendumust Jeesuses teostunud lunastuse universaalsusest: see ei ole mõeldud mitte ainult juutidele, vaid kõigile rahvastele: «Nõnda on kirjutatud, et Messias pidi kannatama ja kolmandal päeval üles tõusma surnuist. Ja Tema nimel peab kuulutatama

¹ Seda, et tegemist oli sünni poolest paganaga, võib järeldada apostel Pauluse sõnadest Kirjas koloslastele, kus apostel nimetab ainsaiks ümberlõigatute hulgast tema juurde jäänud kaastöolisteks Aristarhost ja Markust, andes seejärel edasi tervitused ka «armsalt arstilt Luukaselt» (vt Kl 4:10–14).

meeleparandust pattude andeksandmiseks kõigi rahvaste seas, alates Jeruusalemmast.» (Lk 24:46j)

Luuka evangeelium (nagu ka Apostlite tegude raamat) algab sissejuhatusega, milles raamatu esmase adressaadina märgitakse «üliaulist Teofilost²», samuti kirjeldab Luukas sissejuhatuses nii oma töömeetodit kui eesmärki: «Juba mitmed on võtnud kätte koostada jutustus neist asjust, mis meie seas on aset leidnud, nõnda nagu seda on meile edasi andnud need, kes ise algusest peale on seda oma silmaga näinud ja on saanud sõna sulasteks. Seepärast on mullegi tundunud õige, pärast kõigega algusest peale täpset tutvumist, kirjutada sinu jaoks, üliauline Teofilos, järgemööda kõik üles, et sa võiksid õppida tundma sulle õpetatud asjade usaldusväarsust.» (Lk 1:1–4)

Arvatavasti oli Teofilos ristiusust huvitunud pagan, võib-olla ka juba ristimiskandidaadiks vastuvõetu, kes sellisena kehastab õigupoolest kogu inimkonda, kellele Kristuse jüngrid on kutsutud evangeeliumi kuulutama. Seda tasub ka evangeeliumi paremaks mõistmiseks pidevalt meeles pidada, iseäranis kahest aspektist. Esiteks juba mainitud universaalsus: kristlik rõõmusõnum on mõeldud (ja möödapääsmatult vajalik) kõigile rahvastele.

Ning teiseks: kuna autori eesmärgiks ei ole mitte rahuldada lugejate uudishimu, vaid neid usuliselt veenda, on ta ajaloolisele tõepärasusele piinliku täpsusega truuks jääda püüdes (vt nt Lk 3:1j.) oma teose üles ehitanud viisil, mis toob esile kristluse olulisimad õpetuslikud ja usutunnistuslikud tõed. Parimal viisil väljendavad seda taotlust ehk Emmause jüngrite loos öeldud sõnad: «Ja hakates peale Moosesest ja Prohvetitest, seletas Jeesus neile ära kõigist kirjadest selle, mis Tema kohta käib.» (Lk 23:27)

Keelelisi märkuseid

Sõpradele – τοῖς φίλοις – eestikeelsel sõnal «sõber», mille balti keeltest pärinevaks algtäheanduseks on tõenäoliselt «kaaslane» (leedu *sėbras*), puudub vähemalt algselt samasugune meeldivusele, kiindumusele ja valitusele viitav tähendusväli nagu on kreeka sõnal φίλος.³

Ärge kartke – μὴ φοβηθῆτε – sõna φοβέω tähendab «kartma», «hirmul/hirmunud olema».

Ihu – τὸ σῶμα – sõna σῶμα tähistab nii füüsilist ihu kui inimesiku tervikut, aga ka midagi reaalselt olemas olevat vastandina näilisele.

² Nimi Θεόφιλος tähendab «Jumala sõber».

³ Sõbraarmastus – φιλέω, ladina keeles *amicitia* – on armastus, mille puhul loomuliku kiindumusega kaasneb ühelt poolt valiku tegemine, teiselt poolt vastastikkus: φιλέω ja *amicitia* ehk sõbraarmastus on võimalik ainult siis, kui see rajaneb vastastikusel meeldivusel, vabal tahtel ja valikul.

Teha – ποιῆσαι – sõna ποιέω tähendab «tegema», «teostama», ka «looma».⁴

Näitan – ὑποδείξω – sõna ὑποδείκνυμι tähistab millegi näitamist, teatavaks tegemist, õpetamist viisil, mida võiks parafrasida väljendiga «silme ette seadma».

Tuleb karta – φοβηθήτε – õigem oleks tõlkida: «keda peaksite kartma» või «kelle ees peaksite hirmul olema».

Meelevald – ἐξουσία – sõna ἐξουσία tähistab eeskätt õiguslikku (ja õiguspärast) meelevalda, voli, võimu, autoriteeti.⁵

Põrgusse – εἰς τὴν γέενναν – sõna γέεννα – «Gehenna», heebrea keeles גֵּהֶנְנִי – pärineb Jeruusalemmast lõunas asuva Hinnomi oru nimest. Hinnomi orgu oli tavaks heita lõpnud loomade korjused, mis seal koos muu prahiga põletati.⁶ Sõna גֵּהֶנְנִי tähendab «kaebus», «itk», «hädakisa».

Jah – sõna ναί tähendab «jah», «tõesti», «tõepoolest», «kindla peale».

Varblast – στρουθία – sõna στρουθίον on deminutiiv sõnast στρουθός – «varblane» –, niisiis võiks tõlkida «varblasekest», «pisikest varblast» või «värvukest».

Veeringu – ἀσσαρίων – ἀσσάριον – «ass» – ei ole mitte veering – κωδραντής –, vaid neli veeringut. Ühe drahmi ehk teenari väärtus oli kümme assi (Jeesuse ajal mõningail andmeil kuusteist assi). Üks teenar oli Jeesuse ajal tavalise töölise päevapalk.

Unustatud – ἐπιλελησμένον – sõna ἐπιλανθάνομαι tähendab «unustama», «unarusse jätma», «hooletusse jätma».

On...ära loetud – ἡρίθμηνται – sõna ἀριθμέω tuleb sõnast ἀριθμός – «number», «arv» – ja tähendab «nummerdama».⁷

⁴ Muuhulgas on siit pärit ka sõna ποιήμα – «teos», «poeem» –, nt Ef 2:10: «Sest meie oleme Tema teos...», mida võiks tõlkida ka: «Meie oleme Tema loome...» või tõeliselt poeetiliselt: «Meie oleme Tema poeem...»

⁵ Sõna ἐξουσία eristamiseks sõnast δύναμις – «vägi» – võib kasutada näidet politseinikust, kellel ei ole «väge/ jõudu» peatada liiklust, küll aga on «meelevald/autoriteet» seda teha.

⁶ Varasemalt on see paik olnud seotud ka ebajumalakultusega ning isegi inimohvritega (vrd nt 2Kn 23:10; Jr 7:31j; 32:25).

⁷ Siit tuleneb ka arvude ning nendega sooritatavate tehete omadusi käsitlevat matemaatika haru tähistav sõna «aritmeetika».

Sisuline analüüs

Luuka evangeeliumi kaheteistkümmes peatükk algab märkusega, et Jeesuse ümber oli kogunenud tuhandeid inimesi (Lk 12:1). Sellele eelnevad äärmiselt teravad märkused kirjatundjate aadressil üheteistkümnenda peatüki lõpus: Jeesus iseloomustab oma vastaseid ülekohtuste seadusetundjatena, kes kuhjavad inimeste turjale vaevukantavaid koormaid, ise sõrmeotsagi külge panemata (Lk 11:46), ning veelgi rängemalt prohvetite tapjatena, kes ei ole valmis võtma vastu Jumala läkitatud sõnumitoojaid (sealhulgas Jeesust ennast) ning keelavad seda teistelegi.

Jeesus hoiatab oma jüngrid, et nood hoiduksid variseride haputaigna, see tähendab silmakirjalikkuse eest (Lk 12:1), ja kinnitab, et mitte miski, mis on varjatud, koguni peidetud, ei jää varjule, vaid saab kuuldavaks ja nähtavaks. Seejuures seab Jeesus oma jüngrid valiku ette: nad kardavad kas Jumalat või inimesi (Lk 12:4–7), nad kas tunnistavad inimeste ees Teda, Inimese Poega, Jumala läkitatuna või salgavad Ta ning peavad kord sellest salgamisest Jumala inglite ees aru andma (Lk 12:8–12).

Jeesuse sõnade õigeks mõistmiseks on vaja silmakirjalikkuse mõistet, mille ohtlikkusest need sõnad on ajendatud, mõnevõrra laiendada või õigemini küsida, mis on see, mis põhjustab silmakirjatsemist. Lihtsaim vastus on, et silmakirjalikkuse põhjuseks on kas selle abil loodetav kasu või ära hoida püütav kahju. Tavalisimaks silmakirjatsemise viisiks on n-õ halva mängu juures hea näo tegemine ning valdava arvamusega kaasa minemine ka siis, kui sellega seesmiselt ei nõustuta, samuti taoliste inimeste kiitmine ja meelitamine, keda kas kardetakse või kellelt tahetakse midagi saada. Lisaks inimeste ees silmakirjatsemisele (ja enesepettusele) üritab inimene oma naeruväärses sõgeduses silmakirjatseda ka Jumala ees – õigupoolest ei saa muud kui imestada ja küsida, kuidas on võimalik uskuda, et Jumal, kes tunneb inimest paremini kui ta ise, võiks ükskõik millise kavaluse õnge minna.

Jeesus ei keskendu mitte võimalikule kasule, mida inimesed loodavad silmakirjatsemise abil saavutada, vaid kahjule, mida nad võivad karta, kusjuures aega raiskamata läheb Jeesus koheselt inimeste suurima võimaliku hirmu ja kahju, nimelt surma (siinkohal konkreetselt vägivaldse surma) juurde: «Ärge kartke neid, kes ihu tapavad!» (Lk 12:4) Põhjendus, mille Jeesus sellele manitsusele lisab, ei pruugi inimesele, kelle arvates elu piirdubki vaid praeguse surmaeelse ajaga, tunduda kõige ratsionaalsemana: «...pärast seda ei saa [nad] midagi rohkemat teha.» Siiski, kuigi Jeesus kahtlemata ei arvanud, et elu piirdub ainult praeguse, surmaeelse ajaga, on neis sõnades midagi äärmiselt pragmaatilist ka surmajärgset elu eitava inimese jaoks, sarnaselt Vana-Kreeka filosoofi Epikurose seisukohale, et pole mingit mõtet karta surma, kuna siis, kui inimene elab, pole surma, ja siis, kui inimene on surnud, pole enam teda. Lisaks on silmakirjalikkus rumal ka seetõttu, et «ei ole midagi varjatut, mis ei tuleks ilmsiks, ega peidetut, mida ei saadaks teada» (Lk 12:2).

Muidugi ei esinda Jeesus epikuurlikku mõtteviisi, vaid peab silmas midagi muud, nimelt sedasama, mida Ta oli öelnud juba varem: «Mis kasu on inimesel, kui ta võidaks terve maailma, aga kaotaks iseenese või teeks enesele kahju?» (Lk 9:25) Teesklemine, silmakirjatsemine, tõest lahti ütlemine, ajutise ja paratamatult kaduva kasu nimel Jumala ning tegelikult ka iseenda tõelise olemuse ja kutsumuse salgamine ei anna inimesele mitte midagi, kuna viimaks peab ta niikuinii surema, olgu vägivaldselt või rahulikult. Ainus, mis tõeliselt loeb, on see, mis saab edasi.

Sellest ei tohi teha äraspidist järeldust, nagu ei omaks see, mismoodi inimene veedab oma ajaliku elu, mingit tähtsust – Jeesuse sõnade tõeline sisu on täpselt vastupidine: just selleks tulebki hoiduda «variseride haputaigna, see tähendab silmakirjalikkuse eest» (Lk 12:1) – igasuguse silmakirjalikkuse eest ka laiemas mõttes, nagu ülal kirjeldatud –, ning elada ausalt ja nii, nagu on õige Jumala ees.

Jumal ongi ainus, keda inimene peaks tegelikult kartma – või kelle ees ta peaks hirmul olema, nagu võiks tõlkida originaali passiivset kõneviisi. Jeesus ei pea siin silmas mitte seda, et inimene peaks kartma Jumalat kui jöhkrat türanni või isegi õiglast, ent karmi kohtumõistjat, vaid pigem peab inimene kartma omaenda valesid valikuid, mille tagajärjel ta võib osutada põrgusse heidetuks (võib-olla oleks «põrgu» asemel õigem öelda «põrgutuli» – vt vastavat keelelist märkust). Kuigi Jumalal on meelevald absoluutselt kõige üle, sh selle üle, kus ja kuidas inimene viib igavikus, näitab Pühakiri selgelt, et Jumala meelevald ja tahe pole suunatud mitte inimese hukkamisele, vaid päästmisele, ning põrgusse tõukab inimene ennast ise oma trotsis Jumala, tõe ja armastuse vastu.⁸

Kuigi Jeesus kasutab selles lühikeses lõigus viis korda sõna «kartma», on Tema sõnum tegelikult «Ärge kartke!» või «Teil pole midagi karta!», sest need, kellega Jeesus siin kõneleb, on Tema sõbrad (Lk 12:4) ning Ta ütleb neile otse: «Ärge kartke, te olete enam väärt kui hulk varblasi!» (Lk 12:7) Jeesus kasutab siin pilti varblastest (varblasekestest – vt vastavat keelelist märkust), keda müüakse paari tühise rahatüki eest. Ilmselt on siin tegemist viitega sellele, et varblastest suurt ei hoolitud,⁹ kuigi kõige vaesemad inimesed võisid neid vajadusel toiduks tarvitada. Jeesus kinnitab, et Jumal tunneb isegi kõige pisematest värvukestest viimastki ning hoolib absoluutselt igäühest nende hulgas – kui palju enam Ta hoolib siis inimestest, oma lastest,¹⁰ kes on Tema Poja vere läbi lunastatud (vrd Rm 8:32)!

⁸ «Jumal ei ole ju läkitanud oma Poega maailma, et Ta kohut mõistaks maailma üle, vaid et maailm Tema läbi päästetaks. Kes Temasse usub, selle üle ei mõisteta kohut, ja kes ei usu, selle üle on kohus juba mõistetud, sest ta ei ole uskunud Jumala ainusündinud Poja nimesse.» (Jh 3:17j)

⁹ Muidugi ei peetud nendega ka maostlikku sõda, nagu «valgustatud» kahekümnendal sajandil.

¹⁰ Sama mõtet, kuigi teiste lindude näitel, kordab Jeesus veidi hiljem: «Vaadake kaarnaid – nad ei külva ega lõika, neil ei ole varakambrit ega aita, ning Jumal toidab neid. Kui palju enamat väärt olete teie lindudest!» (Lk 12:24)

Teine pilt, mida Jeesus kasutab, on veelgi kõnekam: «Isegi teie juuksekarvad on kõik ära loetud!» (Lk 12:7) Õigem oleks tõlkida: «Ent juuksekarvadki teie peas on kõik nummerdatud.», s.t Jumal tunneb mitte ainult iga inimest ja iga värvukest, vaid Ta tunneb «isiklikult» ka iga inimese iga juuksekarva, Ta on need üle lugenud ja ära nummerdanud. Mida peaks inimesel, kes teab, et Jumal on tema Isa, ning kes ennast kõiges täielikult, nii praeguses elus kui igavesti, Tema kätte usaldab, karta olema? Vastus on, et mitte midagi, sest «ei surm ega elu, ei inglid ega peainglid, ei praegused ega tulevased, ei väed, ei kõrgus, ei sügavus ega mis tahes muu loodu suuda meid lahutada Jumala armastusest, mis on Kristuses Jeesuses, meie Issandas» (Rm 8:38j).

Enda Jumala kätte, Tema armu ja hoidmise hoolde usaldamise lahutamatuks osaks on loobumine igasugusest silmakirjatsemisest nii kitsamas kui laiemas mõttes, s.t oma lootuse panemisest valele, tühisele, ülekohtusele ja kaduvale, ning kohkumatu tunnistuse andmine sellest, mis on õige ja hea – ja veelgi enam sellest, kes on õige ja hea: «Aga ma ütlen teile, igäüht, kes mind tunnistab inimeste ees, teda tunnistab ka Inimese Poeg Jumala inglite ees, aga see, kes minu ära salgab inimeste ees, salatakse ära Jumala inglite ees.» (Lk 12:8j)

Jeesus näitab Luuka evangeeliumi kaheteistkümnenda peatüki lõpul, et tegemist ei ole inimlikult võttes lihtsa ega kerge valikuga: «Tuld olen ma tulnud viskama maa peale, ja mida muud ma tahaksin, kui et see oleks juba süttinud! Kas te arvate, et ma olen tulnud rahu andma maa peale? Ma ütlen teile, ei sugugi, vaid hoopis lahkmeelt.» (Lk 12:49.51) Ometi tuleb meil kõigil valik teha, sest viimselt peab iga inimene seisma Jumala kohtujärje ees.

Jumalik kohus on ainus asi, mida tõeliselt tasub karta – aga me ei pea seda kartma, sest Jumal on meie Isa, kelle silmis me oleme väärt rohkem kui hulk varblasi või ükskõik, millised universumi rikkused.

Jutluseks

Kahekümne neljanda Nelipühale järgneva pühapäeva teemaks on EELK Kirikukäsiraamatu järgi «Kahe riigi kodanik». Teemat selgitatakse Jumalateenistuste käsiraamatus nõnda: «Kristlase õige kodumaa on taevas. Ometi on ta samal ajal maise ühiskonna liige ja selle keskel vastutav. Kristlased palvetavad valitsejate eest ning täidavad riigi seadusi ja kodanikukohust. Ühiskond kuulub Jumala seatud elukorraldusse, mis kaitseb ja teenib inimelu. Kahjuks võib maine võim vahel Jumalast lahti öelda. Siis sünnib olukord, kus võim tegutseb Jumala tahte vastu, inimese õigusi jalge alla tallates või piirates evangeeliumi vabadust. Sel juhul tuleb kristlastel nii üksikisiku kui kogukonnana kuulata Jumala sõna järgiva südametunnistuse häält.»

Arvatavasti lähtub teemakäsitus Kirikukäsiraamatu lugemiskava esimese lugemisaasta Evangeeliumist (Mt 22:15–22), milleks on jutustus sellest, kuidas variserid püüavad Jeest küsimusega keisrile maksu maksmisest lõksu meelitada. Jeesus vastab variseride kiuslikule küsimusele kuulsa lausega keisrile keisri oma ja Jumalale oma tagasi andmisest.

Teise lugemisaasta pühakirjatekstidest haakuvad pühapäeva teemaga hästi nii Vana Testamendi lugemine (Jr 29:4–7) kui Epistel (1Tm 2:1–4). Esimene kujutab endast lõiku prohvet Jeremija kirjast Paabeli vangipõlves viibivatele juutidele. Prohvet julgustab pagendusse viiduid elama vastutustundlikult ning taotlema lisaks isiklikule heaolule ka selle paiga ja sealsete elanike heaolu, kuhu Jumal on lasknud nad viia.

Epistlis manitseb apostel Paulus kristlasi palvetama kõigi inimeste, sh valitsejate eest, et inimesed võiksid «elada vaikset ja rahulikku elu kõiges jumalakartuses ja väärikuses». Pauluse jaoks pole see aga oluline mitte ainult ühiskondliku korra ja heaolu tagamiseks, vaid veelgi enam selleks, et seeläbi võiks teostuda Jumala, meie Päästja, ülim tahe: «et kõik inimesed pääseksid ja tuleksid tõe tundmisele».

Teise lugemisaasta Evangeeliumit on Jumalateenistuste käsiraamatus sõnastatud teemapüstitusega üsna raske siduda. See ei tähenda, et teema ise – «Kahe riigi kodanik» – Evangeeliumiga ei sobituks. Kristlane on kahe riigi kodanik, sest ta elab ajalikus maailmas, olles samal ajal sellest välja kutsutud, ning teab, et ta on teel uue maailma, Jumala maailma, Jumalariigi poole, kusjuures ka siin maailmas peab ta juba praegu kuulama Jumala sõna enam kui inimeste sõna (Ap 5:29).

See tähendab, et – lähtudes kahest esimesest pühakirjalugemisest – niivõrd, kuivõrd maise riigi kodanikuks olemine ei lähe vastuollu Jumalariigi seadustega, ei ole kristlasel mingeid takistusi elada kooskõlas maise riigi reeglite ja kommetega. Niipea aga, kui tekib vastuolu, tuleb tal otsustada Jumalariigi kasuks, kusjuures see ei puuduta mitte ainult inimese ümber aset leidvat, vaid eeskätt seda, mis on ja mis toimub tema enda sees.

Kristlane peab hoiduma silmakirjatsemisest, ülekohtuse kasu taotlemisest, tõe salgamisest, vale ja kurjaga kompromissile minemisest, ja seda ka siis, kui see võib tema elu ohtu seada. Ei ole olemas absoluutselt mitte midagi, mis õigustaks oma hinge müümist ja seeläbi igaveseks kaotamist – seda ei õigusta isegi surmaoht –, sest kui inimene kaotab oma hinge, siis ta kaotab kõik, kui ta aga isegi surma hinnaga jääb ustavaks Jumalale ja tõe, siis ta on võitnud kõik.

Selles võitluses ei pea inimene lootma – ning ei tohi ega saagi loota – mitte iseendale, vaid üksnes Jumalale, kellel on täielik meelevald tema üle ning kes tahab seda meelevalda kasutada tema aitamiseks, tema päästmiseks, mitte tema heitmiseks

põrgusse, vaid talle igavese elu ja õndsuse kinkimiseks. Ei ole ühtegi jõudu, mis suudaks Jumala meelevallale vastu seista, ning isegi surm on selle ees jõuetu ja tühine, kuna mitte miski ei suuda meid lahutada Jumala, meie Isa armastusest, mis on Kristuses Jeesuses, meie Issandas.

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Jeesus ütleb oma jüngerite kohta, et kuigi nad on pärit maailmast ja elavad maailmas, ei ole nad [osa] maailmast, kuna nende Issand on nad maailmast ära valinud. Nende sõnadega väljendab Jeesus olukorda, milles me oma praeguses elus viibime: me elame selles – paraku langenud – maailmas, me oleme ka kristlastena ikkagi maise ühiskonna liikmed, ühe või teise riigi kodanikud, me oleme kohustatud elama maiste seaduste, reeglite ja kommete järgi ning meie kutsumuse oluliseks osaks on palvetada maise ühiskonna pärast ja hoolitseda selle hea käekäigu eest.
2. Seejuures peame endale aga selgelt aru andma, et meie praegune elu ei ole mitte kõik, vaid üksnes üürrike ettevalmistusaeg tulevaseks. Nii ei ole ka maise ühiskonna ja riigi seadused, reeglid ja kombes ülimuslikud, vaid on meile kohustuslikud ja lubatavad üksnes niivõrd, kui võrd nad on kooskõlas Jumala tahte ja seadustega. Ning mitte miski meie elus ega mõtteviisis ei tohi minna vastuollu Jumala ega tõega. Jeesus hoiatab oma jüngerid iseäranis silmakirjalikkuse eest, mis laiemas mõttes tähistab kõike seda, mis inimeses ja tema elus on vastuolus tõega. Silmakirjalikkuse põhjuseks on enamasti kas kasu saamise lootus või hirm millegi ees, mis võib temaga juhtuda, kui ta on aus ja peaks seetõttu minema vastuollu kellegagi, kellel on võimalik talle kahju teha. Jeesus ütleb, et isegi surmahirm ei tohi panna meid minema kompromissile vale ja ülekohtuga.
3. Jeesus on seejuures väga praktiline, kuna Ta teab, et esiteks on see, mis tuleb pärast surma, palju tähtsam kui see, mis võib meiega juhtuda praeguses elus, ning veelgi enam, kuna Ta teab, et ainus, kellel on tõeliselt meelevald mitte ainult meie, vaid kõige üle, on Jumal. Seega oleks ainus mõeldav ratsionaalne kartus jumalakartus – sest Jumala käes on nii meie aeg kui igavik. Aga Jeesus kinnitab meile, et Jumala lastena me ei pea elama hirmus Jumala ees, vaid võime teada, et Ta on meie hea ja armuline taevane Isa, kes meist hoolib, meid armastab ja meie eest hoolitseb – rohkem, kui ükskõik millise muu oma loodu eest. Jeesus kasutab kahte võrdpilti: me oleme rohkem väärt kui palju varblasi, ning meie juuksekarvadki on kõik ükshaaval ära loetud ja ära nummerdatud. Mida oleks meil veel karta, kui Jumal meid nõnda läbi ja läbi tunneb ning [sellegipoolest] taolise armastusega armastab, millest mitte miski ei suuda meid lahutada?